

RŻ, *Joszua (Jozue) Heszal ben Josef* [w:] *Polski słownik judaistyczny*, t. 1, oprac. Z. Borzymińska i R. Żebrowski, Warszawa 2003, s. 705-706

Joszua (Jozue) Heszal ben Josef (1578 [1590] Wilno – 1648 Kraków) – rabin, znany talmudysta. Kształcił się pod kierunkiem Samuela ben Fejbusza z Przemyśla, Meira ben Gedalii z Lublina i Joszuy Falka ze Lwowa. Dzięki poślubieniu posażnej panny zyskał niezależność finansową. W 1634–1639 był rabinem kolejno w Przemyślu, Tykocinie, Grodnie i Lwowie (w gminie przedmiejskiej). W 1639, jako ostatni samodzielny rektor, po Natanie ben Szlomo Spirze objął kierownictwo jesziwy krakowskiej. Pomagał też sędziwemu rabinowi Joelowi ben Samuelowi Syrkesowi, którego został następcą (1640). Za pełnienie tych urzędów nie pobierał wynagrodzenia. Joszua Heszal ben Josef miał wielu wybitnych uczniów, wśród nich – Sabataja ben Meira ha-Kohena. W dziedzinie halachy stronił od stosowania pilpulu i był dość niezależny w swych sądach. Cieszył się wielkim uznaniem wśród współczesnych. W swych responsach odpowiadał na pytania, nadchodzące z różnych krajów. Jest autorem *Megin(n)e Szlomo* (1715) – komentarzy do ośmiu traktatów talmudycznych, w których opowiada się za interpretacjami Rasziego, wbrew trudnościom wynajdowanym przez tosafistów; zbioru responsów *Pne(j) Jehoszua* (t. 1, 1715; t. 2, 1860), uporządkowanych według układu treści dzieła *Szulchan Aruch*, uznając jego bezwzględny prymat w tradycji Żydów polskich; oraz kilku dalszych kolekcji responsów. Pozostawił po sobie także kilka dzieł w rękopisach, które nie doczekały się publikacji. Jego wnuk, Juda Lejbusz ben Izaak (zm. 1731?), także był znanym talmudystą i piastował godność rabina w Szydłowcu, a potem w Krakowie.